

**POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA
POŽAREVAC D.O.O.
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE**

BILTEN

Datum : 10.11. 2016.

**Dunavska 91, 12000 Požarevac
Centrala: (012)553-131 ;Fax:553-133; e-mail:[pssstig @mts.rs](mailto:pssstig@mts.rs)**

Sadržaj:

- Jesenje „plavo“ prskanje voćnjaka-
(*Božanić Monika, dipl. ing. polj.*)
- Sprečavanje klijanja krtola krompira-
(*Jovanović Zvezdana, dipl. ing.*)
- Smeštaj teladi -
(*Nenad Vujčić, dipl. ing.*)
- Rukola-
(*Ana Đorđević, dipl. ing.*)
- Kalcijum u ishrani gajenih biljaka-
(*Vlajkovac Jorgovanka, dipl. ing.*)
- Kompostiranje organskog otpada na gazdinstvu
(*Aleksandar Stojanović, dipl. ing.*)
- Korišćenje viška kolostruma
(*Jovan Grozdić, dipl. ing.*)
- Priprema skladišta i suzbijanje štetočina u skladištima
(*Jovica Jurišić, dipl. ing.*)
- Pravlina sadnja voća
(*Milena Zafirović Stojanović, dipl. ing.*)

- Izveštaj sa STIPS-a o ceni povrća i voća

Jesenje „plavo“ prskanje voćnjaka

Krajem jeseni, kada opadne 50-70% lista u voćnjaku, treba obaviti „plavo“ prskanje. Ovaj jesenji tretman je važan kao mera dezinfekcije svih rana na grančicama koje nastaju nakon opadanja lišća. Poznato je da su ove rane ulazna mesta za mnoge patogene. Bakar deluje i na redukciju prezimljujućih oblika gljiva koje se nalaze na površinskim delovima stabla u rak-ranama i sl.

Sl.1 Pravi trenutak za „plavo“ prskanje

Prskanje obavlja preparatima na bazi bakra koji nakon tretmana ostavljaju utisak plave boje, pa otuda i naziv ove mere.

Prskanje se obavlja kada je temperatura iznad 8°C i po mirnom vremenu, bez vetra. Stabla moraju biti dobro nakvašena, dok sa njih ne počne da kapa. Koriste se sredstva na bazi bakar hidroksida (Everest, Funguran OH, Kocide 2000, Champ DP i sl.) i bakar oksihlorida (Bakarni oksihlorid, Cuprozin 35 WP, Neoram 37,5 WG i sl.), kao i ostale formulacije bakarnih jona.

Božanić Monika, dipl.ing.polj.

Sprečavanje klijanja krtola krompira

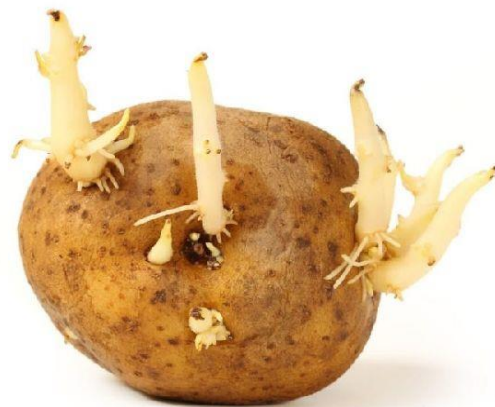
Potrebno je u narednom periodu više pažnje posvetiti pravilnom skladištenju i čuvanju krompira, a iz razloga što se tako obezbeđuje kvalitetan semenski i merkantilni krompir.

Da bi se krompir uspešno skladištio potrebno je prvo pažljivo vaditi krtole, a takođe i transportovati neoštećene krtole do skladišnog prostora uz otklanjanje obolelih ili oštećenih krtola. Dužina skladištenja zavisi od sorte. Najveći problemi nastaju kod sorti sa kratkim periodom mirovanja. Ako je leto izrazito toplo i suvo može početi sa klijanjem već u vreme vađenja krompira. Za konzumni krompir klijanje tokom skladištenja je nepoželjna pojava, jer se klijanjem krompira gubi hranjiva vrednost.

Postoji više metoda za sprečavanje klijanja krtola kao što su niske temperature, difuzno svetlo i primena regulatora rasta. Niske temperature (2 - 4 °C) primenjuju se za skladištenje semenskog krompira i nisu preporučljive za konzumni zbog stvaranja redukovanih šećera iz skroba. Kada je reč o svetlosti može se reći da se konzumni krompir ne može čuvati na svetlu. Od hemijskih sredstava koja se koriste za sprečavanje klijanja konzumnog krompira kod nas su registrovani preparati na bazi hlorprofama koji su u obliku prašiva i mogu se naneti na krtole odmah ili dve do tri sedmice posle skladištenja, a vlažne i oštećene krtole se ne smeju tretirati. Takođe, tretirani krompir ne sme biti skladišten u istom prostoru sa semenskim krompirom ili bilo kojom semenskom robom. Na osnovu izvršenih ispitivanja i pregleda literaturnih podataka (časopis „Biljni lekar“ broj 6 iz 2015. godine) preparati su sprečili klijanje krtola merkantilnog krompira za oko 87 %. Krompir gubi vlagu prilikom disanja i transpiracije odnosno kalira i dolazi do promene u kvalitetu. Ako se ne ispune određeni temperaturni uslovi skladištenja, krompir koji je namenjen setvi će usled povećane temperature pre klijadi (dolazi do nitavosti klica), a kasnije i do slabijeg nicanja i lošijeg prinosa, a merkantilni krompir biće lošijeg kvaliteta i znatno smanjene količine od planirane. I pored svega, prilikom pravilnog skladištenja smatra se da su gubici prilikom disanja i transpiracije oko 8 %, a usled truljenja i drugih oštećenja od 3 - 4%. Provetranjem skladišta u vremenskom periodu 10-15 dana moguće je gubitke u transpiraciji svesti na minimum.

Prema podacima ostaci hlorprofama u krompiru šest nedelja posle primene su ispod 1% od primenjene količine. Kod nas su propisane karence za preparate na bazi hlorprofama od 4 nedelje do 3 meseca.

Kod organski gajenog krompira postoji mogućnost primene određenih eteričnih ulja kao što su ulje karanfilića ili nane koja mogu da spreče klijanje krompira.

Zvezdana Jovanović, dipl.ing.

Smeštaj teladi

Iako koncentracija kolostralnih imunoglobulina ima veliki značaj u zaštiti životinja od infekcija, uvek treba imati u vidu i druge okolnosti koje mogu da dovedu poremećaja zdravstvenog stanja poput uslova u prostoru gde telad borave. Nepovoljni uticaji koje sa sobom nosi sredina u kojoj se telad drže su u prvom redu nečistoća, nedovoljna provetrenost, visoka vlažnost i nedovoljna svetlost. Smeštaj teladima treba da omogući zdravlje i razvoj, materijal od koga se gradi mora biti lak za čišćenje i dezinfekciju.

Telad se nakon rođenja smešta u čist prostor sa dobrim provetranjem. Iako je u intenzivnom govedarstvu je uobičajeno da se telad neposredno posle rođenja odvajaju od majke i smeštaju u odgovarajuće male kavezi ili kućice nije retka pojava da se telad ostavljaju kraj majke određen broj dana.

Osnovna ideja pojedinačnog smeštaja je smanjenje mogućnosti prenosa bolesti, bolji prirast i smanjenje neželjenih pojava poput međusobnog sisanja. Ograđen prostor za telad treba da je takve veličine da omogući teletu da legne na bok i ispruži noge. Na ovaj način telad treba da se drže 1-2 meseca. Držanje teladi na otvorenom prostoru u kućicama je metod koji omogućava stalan boravak na svežem vazduhu.

Ova mera je često ključna u sprečavanju razvoja infekcija disajnih organa. Kao pitanje se nameće uticaj temperature spoljašnjeg vazduha. Kritična temperatura za telad mlađu od jedne nedelje je 10°C. Radi nadoknade energije koja se troši za održavanje telesne temperature u takvim slučajevima se preporučuje davanje najmanje 6 litara mleka podeljenih u tri porcije. Nepovoljnosti držanja teladi na otvorenom u kućicama su uslovne i u praksi se odnose na napajanje teladi sa mlekom koje se ohladi u slučajevima niskih temperatura (pojava se može povezati i sa suviše dugom manipulacijom mleka).

Grupno držanje zadovoljava potrebe teladi da budu u grupi (goveda su društvene životinje koje borave u krdu), ali povećava mogućnost širenja infekcija. Sledeća nepovoljnost ovakvog sistema držanja je moguća pojava međusobnog sisanja, pijenja mokraće, agresija i preterano takmičenje za pristup hrani. Ovakav način držanja teladi smanjuje utrošak vremena za rad, a pokazalo se kao optimalno da u grupi bude od tri do osam teleta.

Prostor gde se telad se smeštaju treba omogućava vidljivost teleta, odnosno jačina svetlosti u visini očiju teladi treba da bude 22 luksa. Vlažnost treba da se kreće između 50 i 60%, a starija telad mogu da podnesu i vlažnost od 70%. Ako se telad drže vezana, dužina užeta treba da omogući stajanje, uzimanje hrane i vode, odmor u prirodnom sternalnom položaju i na boku i kretanje napred i nazad, ali i da bude dovoljno kratko da se onemogući zaplitanje.

Nenad Vujčić dipl. ing.

Rukola

Rukola je mediteranska samonikla lisnata biljka. Ova zeljasta jednogodišnja biljka pripada porodici kupusnjača, zajedno sa kupusom, brokolijem, prokeljom, kelerabom, karfiolom, keljom. Za ishranu se koriste pored listova i cvetovi i zrelo seme. Danas se uzgaja kao kultivisana biljka i kao takva rukola je krupnija i manje je gorka.

Rukola ima karakterističan gorak i aromatičan ukus, a oštrina ukusa se povećava sa starošću biljke, tako da se preporučuje kupovina mlade biljke. Koristi se kao salata, najčešće u kombinaciji sa drugim povrćem. Naseckani listovi mogu poslužiti kao začim, ili se koriste u raznim sosovima, čorbama i supama, jer i pri kuvanju ne gubi lekovita svojstva. Seme rukole se koristi za proizvodnju domaćeg senfa, dok cvetovi uglavnom služe za ukrašavanje salata.

Rukola je bogata vitaminima, mineralima, vlaknima i antioksidansima. Kada su u pitanju vitamini najviše ima vitamina C, koji se dužim stajanjem biljke gubi, preporuka je da se čuva u frižideru u hermetički zatvorenoj posudi. Takođe je dobar izvor vitamina grupe B, vitamina A, K i folata.

Rukola je bogata sledećim mineralima: gvožđe, magnezijum, kalcijum, kalijum, bakar, fosfor. Sastoji se uglavnom od vode i ima mnogo ugljenih- hidrata i belančevina. U 100g sveže namirnice ima svega 20 - 25 kalorija, a odličan je izbor jer je izuzetno bogata navedenim mineralima i vitaminima.

Ova biljka ima brojna lekovita svojstva. Čuva srce, jer čisti krv, sadrži materije koje imaju antikancerogena svojstva, odličan je antioksidans, reguliše varenje, koristi se za lečenje čira, hroničnog zatvora, prehlade, kašlja, i bolesti jetre. Sve je više stručnjaci ističu kao biljku koja smanjuje rizik od raka dojke. Zbog bogatstva antibakterijskih materija smatra se prirodnim antibiotikom.

Rukola se može gajiti skoro preko cele godina, na otvorenom ili u plastenicima. Otporna je na mraz i ne zahteva mnogo toplote. Dobro podnosi i sušu, a može se gajiti i na poluzasenčenim i vetrovitim terenima. Od setve za 40 dana postiže berbu. To je kultura koja nema ozbiljnih problema sa bolestima i štetočinama. Setva rukole može početi u rano proleće, obično u martu i može da se seje sve do oktobra meseca. Tako se listovi mogu brati i u zimu, a u slučaju mrazeva, biljke treba zaštititi.

Ukoliko želite da se hranite zdravo rukola je pravi izbor za vas.

Kalcijum u ishrani gajenih biljaka

Kalcijum, bitan element u ishrani gajenih biljaka, u zemljištu ce nalazi u nezamenjivom obliku u raznim mineralima kao što su kalcijum karbonat, kalcit, dolomit, kalcijum fosfati, apatiti, silikati.

Ovi oblici kalcijuma su nepristupačni i tek nakon razlaganja i rastvaranja mogu biti usvojeni od strane biljaka. Na rastvorljivost kalcijum karbonata najveći uticaj ima ugljen dioksid pomoću koga prelazi u bikarbonatni oblik i postaje pristupačan za usvajanje.

Ali, bikarbonatni jon je jako pokretljiv i lako se ispira iz gornjih slojeva zemljišta. Kalcijum se takođe u zemljištu nalazi i zamenjivom obliku, vezan za adsorptivni kompleks, kao i u zemljišnom rastvoru odakle je lako pristupačan biljkama.

Zbog načina iskorišćavanja zemljišta i neunošenja kalcijuma putem đubriva u dovoljnim količinama, često dolazido njegovog potpunog gubitka iz oraničnog sloja, što ima za posledicu povećanje kiselosti (smanjenje pH vrednosti) zemljišta, a time i razaranje složenog zemljišnog kompleksa, ispiranje ostalih hraniva, narušavanje strukture zemljišta i naravno njegov nedostatak kao biogenog elementa za gajene biljke. Kalcijum se iz zemljišta odnosi prinosom gajenih biljaka, a samim prelaskom u pristupačan oblik praktično je nezaštićen od ispiranja i većina naših zemljišta, do skoro bogatih kalcijumom, ostaju bez njega u orničnom sloju.

Jedina mera popravke odnosno neutralizacije ovakvih zemljišta je izvođenje kalcifikacije (kalcizacije) odnosno unošenje kalcijumovih đubriva. Za kalcifikaciju se mogu koristiti: negašeni i gašeni kreč, kračnjak, lapor, njival, saturacioni mulj idr koji se razlikuju samo u sadržaju kalcijum oksida.

Da li kalcifikacija treba da se obavi kao meliorativna mera kazuje nam hemijska analiza zemljišta kojom se određuje pH vrednost. Inače sumnja proizvođača u kiselost zemljišta može da se potvrdi i posmatranjem gajenih biljaka. Na kiselim zemljištima usevi su neujednačeni, kržljavi, listovi su ljubičasti ili žuti, biljke se lako sparuse...

Nakon obavljene analize zemljišta određuju se količine krečnog materijala koje su potrebne.

Količine kreča se kreću od 2 do 5 t/ha, a ovu meru je najbolje izvoditi nakon skidanja strnih žita (pšenica, ječam, tritikale) kako bi bilo dovoljno vremena za preobražaj krečnog sredstva i za uspostavljanje ponovne ravnoteže u zemljištu. Tako će do proleća "šok" izazvan kalcifikacijom nestati. Poželjno je sa krečnim materijalom uneti i stajsko đubrivo i sve dobro izmešati sa zemljištem. Kalcifikacija treba da predhodi kulturama koje se gaje u sledećoj godini: lucerka, kukuruz, suncokret.

Efekti ove mere vide se već u prvoj godini, ali tek u drugoj godini nakon kalcifikacije plodnost zemljišta se stabilizuje, a prinos i kvalitet se povećavaju značajnije.

Jorgovanka Vlajkovic, dipl.ing.

Kompostiranje organskog otpada na gazdinstvu

Povećanje ekološke svesti, izazvalo je povećanje interesovanja za kompostiranje u cilju smanjenja zagađenja životne sredine i održivo upravljanje otpadom koji nastaje kao proizvod različite aktivnosti društva.

Kompostiranje predstavlja biološku razgradnju organske materije do stabilnog proizvoda koji ima različitu primenu. Termofilni uslovi i toplota nastala biološkim putem doprinose nastanku proizvoda u kome je redukovano broj patogena kao i klijavost semena korova.

Proces se karakteriše periodima brze razgradnje i samozagrevanja nakon čega sledi sporija i hladnija faza razgradnje ostalih organskih supstrata. Vrsta i sastav organskog otpada kao i fizičko-hemijski uslovi utiču na sam proces razgradnje u gomili. Aeracija, vlažnost, Ph utiču na intezitet procesa kompostiranja ali i na kvalitet samog proizvoda.

Poznato je da unošenje komposta u zemljište povećava kvalitet zemljišta. Uključivanjem komunalnog i industrijskog otpada u proces kompostiranja obezbeđuje se dobijanje komposta koji će doprineti poboljšanju nutritivnog potencijala zemljišta uz istovremeno očuvanje životne sredine.

Primena kompostiranja u okviru upravljanja organskim otpadom ima više prednosti.

Među najvažnije spada:

- Kompostiranje nosi mali rizik po životnu sredinu – pod uslovom da je otpad bez teških metala i opasnih organskih materija.
- Kompost poboljšava plodnost poljoprivrednih zemljišta i doprinosi rekultivaciji oštećenih.
- Kompostiranje predstavlja ekonomski opravdanu i jeftinu tehnologiju upravljanja otpadom.
- Kompostiranje doprinosi poboljšanju kvaliteta voda.

Takođe, kompostiranjem se postiže i sanitarni efekat, odnosno eliminacija patogenih organizama i štetnih insekata, larvi crevnih parazita i korova kao i smanjenje biorasplošive energije i smanjenje zapremine otpada.

Kompostiranje se može izvršiti u stakleniku gde se toplota koja se generiše kompostiranjem koristi za zagrevanje, a stvoreni ugljen-dioksid stimuliše biljni rast. Kompost se takođe koristi i u bioremedijaciji kontaminiranih zemljišta Takođe, kompostiranje je prihvaćeno kao značajan proces koji dovodi do redukcije patogena pri tretmanu otpadnog mulja.

Treba imati na umu da bi se kompostiranjem značajno smanjenjila zapremina ogromne količine organskog otpada, pri čemu nastaje stabilan produkt koji doprinosi očuvanju i povećanju plodnosti zemljišta. Različite vrste otpada, kao što su otpaci iz domaćinstva, poljoprivredni otpad i gradskiotpad, sadrže u sebi od 60-81% biodegradibilnih komponenti.

U sistemima prikupljanja, transporta i odlaganja otpada, mešaju se sa ostalim vrstama otpada i ovaj biorazgradiviotpad u kontejnerima, a posebno u komunalnim deponijama, podleže spontanoj mikrobiološkoj razgradnji, što stvara mnoge probleme ekološke i tehničke prirode. Tokom procesa kompostiranja organska materija se u aerobnim uslovima i u prisustvu vode transformiše do stabilnog proizvoda - komposta, uz oslobađanje toplote, gasova i nastanak mikrobne biomase. Organsku materiju mikroorganizmi koriste kao hranu, a nastala toplota, H₂O, CO₂ i humus su rezultat njihovog rasta i aktivnosti. Ulaz i izlaz (proizvodi) u procesu kompostiranja predstavljeni su na slici

Ključnu ulogu u ovim procesima imaju mikroorganizmi čijom aktivnošću nastaje kompost. Mikroorganizmi se mogu posmatrati i kao pokretači-motori (input) ili kao produkti koji ulaze u finalni proizvod.

Aleksandar Stojanović, dipl.ing.

Korišćenje viška kolostruma

Kod krava se obično javlja određena količina kolostruma iznad potreba za normalno napajanje novorođene teladi, što je posebno izraženo u stadima a visokom produkcijom mleka. Višak kolostruma se može smatrati besplatnim tečnim hranivom za telad, zbog toga što se nemože prodati za konumiranje ljudi. Računa se da po jednoj prvotelki ovaj višak iznosi oko 35 kg, a kod starijih krava 50-70 kg. Korišćenje ovog kolostruma može biti u svežem stanju, kao fermentisano ili konzervirano.

U svežem stanju kolostrum se koristi za napajanje starije teladi, koja su još uvek na tečnoj ishrani, u slučaju kada se namužena količina može istog dana utrošiti. Obično se razređuje toplom vodom u odnosu 2:1, ili dodaje pripremljenoj zameni za mleko pre napajanja.

Skladištenje putem fermentacije ili hemijskog tretmana dovodi do promena fizičkih karakteristika, neizbežnih gubitaka hranjivih materija i povremenih problema prihvatanja, ali je pogodno i ekonomično. Fermentisani kolostrum se priprema od dobrog, zdravog kolostruma, čija fermentacija se odvija prirodnim putem, bez dodavanja kultura. Kolostrum od krava tretiranih protiv mastitisa, nekoliko dana pre ili posle telenja neće fermentisati.

Obzirom na značaj kolostruma, postavlja se pitanje šta raditi u slučajevima kada ga nema. Što se može desiti u sledećim situacijama. Kolostrum može biti ponekad bitno promenjenog sastava: krvav, sa primesama gnoja, ili vodenast, zbog bolesti krava, ili obolenja vimena, te kao takav nepogodan za upotrebu. Zatim, kod pojedinih prvotelki može doći do odsustva sekrecije mleka, odnosno, kako se kaže „neće da pusti mleko“. Dalje, u nekim slučajevima teških telenja može se dogoditi da majka za vreme ili nepsredno posle telenja ugine, a tele bude živorođeno. Obično se u takvim prilikama preporučuje, da se za napoj tek rođenog teleta koristi kolostrum od druge krave, oteljene približno u isto vreme. Međutim na farmama sa malim brojem krava, nema telenja svakog dana, a ponekad je razmak između dva više dana ili čak nedelja. Kako se sastav kolostruma brzo menja, korišćenje mleka od ranije oteljenih krava za prvi napoj teleta obično se završava katastrofalno. U takvim slučajevima najbolje je rešenje upotreba lagerovanog duboko zamrznutog kolostruma.

Smrzavanje potpuno isključuje gubitak hranljivih materija tokom skladištenja, obezbeđuje neograničeno trajanje kolostruma. Prihvatljivost otopljenog kolostruma od strane teladi je odličan.

Za zamrzavanje se uzima višak kolostruma od tri izstopne muže od starijih krava, najbolje oteljenih u jesen, koje su dugo na farni, ne pate od mastitisa i po mogućnosti da su duži period bile na paši. Takav kolostrum se stavlja u plastične flaše zapremine 0,5 i 1 litar, koje se mogu dobro zatvoriti, na kojima se obeležava datum i od koje muže po redu. Odmrzavanje i priprema kolostruma za napoj se vrši potapanjem flaša u sud sa toplom vodom. Za jedno tele potrebno je koristiti tri uzastopna napajanja kolostrumom dobijenim u prve tri muže po redosledu.

Jovan Grozdić dip.ing.

Priprema skladišta i suzbijanje štetočina u skladištima

Poljoprivredne proizvode treba smestiti u skladišta koja su unapred na adekvatan način pripremljena i koja zadovoljavaju osnovne potrebe za čuvanje zrna, suv prostor koji može da se provetrava.

Uskladištene proizvode u našim uslovima napadaju razni štetni insekti a najčešći među njima su žitni žižci i moljci, kao i razne grinje i glodari.

Priprema skladišta se sastoji u mehaničkom čišćenju, dezinfekciji samog skladišta. Mehaničkim čišćenjem se odstranjuje sva nečistoća, kao i zaostale male količine zrna u kojima se obično zadržavaju skladišni insekti. Posebno treba obratiti pažnju na uglove, pukotine u podu, zidovima i sa tih mesta pokupiti svu nečistoću. Sve što se sakupi treba uništiti.

Kada je skladište mehanički očišćeno treba pristupiti hemijskoj dezinfekciji.

U ovu svrhu treba koristiti preparate iz hemijske grupe „organofosfata“, kao što su Etiol tečni ili Actellic-50 i dr. Prilikom primene nekog od ovih preparata treba voditi računa o dozama i pridržavati se uputstava proizvođača preparata koji se dobija prilikom kupovine proizvoda.

Uskladištene proizvode treba stalno kontrolisati bez obzira što su smešteni u čisto skladište, jer uvek postoji mogućnost da se nasele štetni insekti, grinje i glodari.

Kako bi sačuvali proizvode u skladištima neophodno je otkriti štetočine na vreme i odabrati mere suzbijanja pre nego što se prenamnože. Štetočine u skladištu dospevaju iz polja sa požnjevenom pšenicom i kukuruzom. U skladištu se veoma brzo razmnožavaju jer im temperaturni uslovi i vlaga zrna odgovaraju.

Nakon primećivanja skladištenih štetočina treba izvršiti njihovo suzbijanje. Prilikom odabira insekticida za suzbijanje štetočina u skladištu treba imati na umu KARENČU preparata koji koristimo. Razlog za to je upotreba uskladištenih proizvoda za ishranu domaćih životinja ili ljudi.

Za suzbijanje ovih štetočina nema velikog broja preparata. Za ovu namenu mogu se koristiti preparati koji u sebi sadrže aktivnu materiju pirimifos-metil (Actellic-50, Achilus) ili preparat K-obiol.

Za hemijsko suzbijanje glodara u skladištu treba koristiti cinkfosfid mamke, bromadilon mamke.

Jovica Jurišić, dipl.ing.

Pravilna sadnja voća

Vreme sadnje

Novembar je mesec najpogodniji za podizanje (sadnju) novih zasada voćaka. Proizvođači moraju imati na umu da se sve greške napravljene prilikom podizanja voćnjaka više nikada ne mogu popraviti, pri čemu izazivaju smanjenje produktivnosti i ekonomsku štetu u voćnjaku. Sadržna se može obaviti tokom jeseni, zime ili ranog proleća. Važno je da se ne sadi u smrznutu i previše vlažnu zemlju. Jesenjoj sadnji treba dati prednost, jer se posađene sadnice bolje primaju, u toku zime obrazuju jači korenov sistem i brže rastu u prvim godinama nakon sadnje. Jesenja sadnja je posebno pogodna sa sadnice sa prevremenim grančicama, jer se efikasnije uspostavlja ravnoteža između redukovano korenovog sistema i nadzemnog dela voćke. Veliki nedostatak jesenje sadnje, posebno ako zasad nije ograđen, je velika mogućnost krađe sadnica. U takvim uslovima i zečevi i poljski miševi mogu oštetiti deblo sadnica u tolikoj meri da izazovu njihovo sušenje. Zato je pri jesenjoj sadnji zaštita sadnica neophodna. Sadnice mogu da se zaštite hemijskim sredstvima ili mehaničkim. Kasna prolećna sadnja nije za preporuku. Kasno posađene sadnice su vrlo osetljive na sušu, naročito ako u proleće duvaju topli i suvi vetrovi. Potreba posađenih sadnica za zalivanjem je velika, one se teže primaju i imaju znatno slabiji porast što se kasnije odražava na visinu prinosa.

Pripremni radovi moraju na vreme biti odrađeni, nakon čega je neophodno izvršiti još nekoliko važnih operacija pre početka sadnje.:

Razmeravanje i obeležavanje mesta za sadnju

Razmeravanje parcele i obeležavanje mesta za sadnju izvodi se posle ravnjanja terena i fine pripreme zemlje za sadnju. Zatim se utvrđuju pravci redova. Za obeležavanje se koriste drveni markeri debljine 10-15 mm i dužine oko 40 cm. Posebno treba obratiti pažnju na rastojanje između krajnjih redova i granica parcele. Nepisano pravilo je da krajnji redovi treba da budu udaljeni od granica parcele za minimum polovinu međurednog rastojanja, ali pri tom treba planirati da se pored njih može nesmetano prolaziti sa planiranom mehanizacijom. Ako se zasad ograđuje, ograda treba da je 50 cm odmaknuta od granica parcele.

Kopanje jamića sa sadnju

Jamići za sadnju otvaraju se neposredno pred sadnju. Kopanje se vrši tik uz merkere, kojima je obeleženo sadno mesto i uvek sa iste strane markera, pri čemu se vodi računa da markeri ostanu nedirnuti. Ako se za sadnju koristi ravnjača onda se jamić kopa između dva markera. Prečnik sadnog mesta treba da je nešto veći od prečnika korena sadnice, da bi se žile nesmetano smestile u jamić i zauzele sto prirodni položaj.

Neposredna priprema sadnica za sadnju

Sa sadnicama treba postupati krajnje oprezno, da se ne bi prilikom rukovanja mehanički oštetile, osušile, izmrzle ili pomešale sorte. Da ne bi došlo do svega ovoga, mora da se uradi sledeće: sadnice od dobavljača uzimati (ako je tehnički izvodljivo) odmah nakon vađenja, izvršiti kontrolu stanja sadnica, prilikom utovara voditi računa da sadnice budu pravilno slagane u prevozno sredstvo da se mehanički ne oštete i da se do mesta sadenja transportuju što je moguće brže. Veće količine sadnica transportuju se hladnjačama ili kamionima sa cirkulacijom. Sadnice ne treba transportovati po mrazu. Ako su sadnice duže vreme transportovane onda njihov koren pre sadnje treba potopiti u čistu vodu i u njoj držati **12-15 sati**, kako bi se osvežile.

Ako se iz bilo kog razloga desi da se sadnice ne posade odmah posle preuzimanja, onda ih treba dobro utrapiti i obezbediti od isušivanja, izmrzavanja, glodara, stoke i neželjenih posetilaca.

Pred sadnju sadnice se pregledaju i vrši se poslednja kontrola njihove ispravnosti. Sve oštećene, nekvalitetne i zdravstveno neispravne sadnice se odstranjuju. Na zdravim sadnicama se skrate osnovne žile korenovog sistema na dužinu 15-20 cm. Na pokidanim žilama obnavljaju se preseći do zdravog mesta. Ako se vrši kasna zimska sadnja ili rana prolećna sadnja poželjno je da se priprema sadnica za sadnju obavi posle njihovog vađenja iz rasadnika, a pre trapljenja. Napravljeni preseći moraju biti pravi, a ne kosi, jer su pravi preseći najmanji i najlakše zarastaju. Sitne žile ne treba uklanjati niti skraćivati ako su zdrave.

Način sadnje

Sadnja se uvek obavlja na približno istoj dubini na kojoj je sadnica bila u rastilu i to se lako se lako određuje po boji kore. Deo sadnice koji je bio u zemlji je svetliji od dela koji je bio iznad zemlje. Sadnju je poželjno da obavljaju dva radnika. Jedan radnik stavlja sadnicu u centar jamića, drži je u vertikalnom položaju i proverava da li je u istom pravcu sa markerima. Drugi radnik preko korena sadnice nabacuje rastresitu i umereno vlažnu zemlju. Zemlja se lagano nagazi da bi se istisnuo vazduh i što bolje uspostavio kontakt između zemljišta i žila. Ponovo se dodaje nova zemlja i vrši njeno gaženje. Kada se jamić skoro pun sa zemljom sadnica se zalije sa oko 10 l vode (neophodno je ako se sadnja obavlja krajem zime, a posebno u proleće). Po upijanju vode u jamić se doda 100-150 grama NPK đubriva. Poželjno je, ako je na raspolaganju, dodati i 2-3 lopate stajnjaka. Na kraju jamić se potpuno zatrpa zemljom. Sadnja je dobro obavljena ako se sadnica ne može iščupati laganim povlačenjem rukom i ako stajnjak i mineralno đubrivo nisu došli u direktan kontakt sa žilama korenovog sistema.

Milena Zafirović Stojanović, dipl. ing.

KONTAKTIRAJTE
SVOG SAVETODAVCA
I OBJAVITE PONUDU
VAŠIH PROIZVODA!

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Svi poljoprivredni proizvođači koji imaju višak proizvoda za tržište mogu kontaktirati svog poljoprivrednog savetodavca i objaviti besplatnu ponudu svojih proizvoda na sajtu AGROPONUDA – berza poljoprivrednih proizvoda.

www.agroponuda.com

Broj objavljenih agroponuda	49
Broj realizovanih agroponuda	17

IZVEŠTAJ ZA POVRĆE - ZELENA PIJACA

Datum prikupljanja podataka: 07/11/2016

Mesto prikupljanja cena: Požarevac

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko nije drugačije naznačeno.

R.br	Proizvod	Tip ili sorta	Veličina	Pakovanje	Poreklo	Jed. mere	Cena (din)		
							min	max	dom
1	Blitva	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	veza	20.00	30.00	30.00
2	Cvekla	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	50.00	60.00	60.00
3	Celer	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	150.00	170.00	150.00
4	Karfiol	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	80.00	120.00	100.00
5	Krompir	beli	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	50.00	50.00
6	Krompir	crveni	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	50.00	50.00
7	Kupus	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	20.00	25.00	20.00
8	Luk beli	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	400.00	450.00	400.00
9	Luk crni	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	50.00	50.00
10	Paškanat	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	150.00	170.00	150.00
11	Pasulj	šareni	srednja	standardno	Domaće	kg	230.00	290.00	250.00
12	Pasulj	beli	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	270.00	230.00
13	Peršun	korenaš	srednja	standardno	Domaće	kg	150.00	170.00	150.00
14	Peršun	lišćar	srednja	standardno	Domaće	veza	15.00	20.00	20.00
15	Pečurke	šampinjoni	srednja	standardno	Domaće	kg	170.00	200.00	200.00
16	Paradajz	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	80.00	100.00	100.00
17	Šargarepa	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	60.00	50.00
18	Zelena salata	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	komad	30.00	40.00	40.00
19	Praziluk	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	120.00	120.00
20	Paprika	ljuta	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	250.00	250.00
21	Spanać	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	150.00	170.00	150.00
22	Krastavac	salatar	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	120.00	120.00
23	Rotkvica	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	veza	30.00	40.00	40.00
24	Luk crni	mladi	srednja	standardno	Domaće	veza	30.00	40.00	30.00
25	Paprika	šilja	srednja	standardno	Domaće	kg	80.00	120.00	100.00
26	Paprika	Babura	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	120.00	120.00
27	Brokola	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	150.00	170.00	150.00
28	Tikvice	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	120.00	140.00	130.00

IZVEŠTAJ ZA VOĆE - ZELENA PIJACA

Datum prikupljanja podataka: 07/11/2016

Mesto prikupljanja cena: Požarevac

Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko nije drugačije naznačeno.

R.br	Proizvod	Tip ili sorta	Veličina	Pakovanje	Poreklo	Jed. mere	Cena (din)		
							min	max	dom
1	Banana	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	140.00	150.00	150.00
2	Jabuka	ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	40.00	60.00	50.00
3	Kruška	ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	120.00	150.00	120.00
4	Limun	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	250.00	220.00
5	Lešnik	očišćen	srednja	standardno	Domaće	kg	1100.00	1200.00	1200.00
6	Orah	očišćen	srednja	standardno	Domaće	kg	500.00	600.00	600.00
7	Kivi	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	150.00	200.00	170.00
8	Dunja	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	130.00	140.00	130.00
9	Pomorandža	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	140.00	160.00	150.00
10	Mandarina	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	120.00	150.00	140.00
11	Jabuka	Delišes ruž.	srednja	standardno	Domaće	kg	80.00	100.00	100.00
12	Jabuka	Jonagold	srednja	standardno	Domaće	kg	70.00	80.00	70.00
13	Jabuka	Greni Smit	srednja	standardno	Domaće	kg	70.00	80.00	80.00
14	Nar	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	200.00	220.00	200.00
15	Mušmula	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	120.00	130.00	120.00
16	Grožđe	crno ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	130.00	150.00	150.00
17	Grožđe	belo ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	130.00	150.00	150.00

